СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 96. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТИ, середа, 16-го травня 1945. — No. 96. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, May 16, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ЩОБ УТРИМАТИ МИР, ТРЕБА ГОДУВАТИ СВІТ — ДУМКА ДЮЇЯ

При нагоді відкриття громадської холодільні для харчів в місті Ітака, губернатор стейту Ню Йорк Дюї виголосив промову, а в ній висловив думку, що Злучені Держави мають перед собою завдання годувати цілий світ в додатку до виживлення свого населення. „Ми мусимо помагати іншим народам так далеко, як лише вистарчать наші засоби. Мусимо помагати їм управляти наново їх поля і відбудувати випас худоби... Це таке важне, що цю роботу треба розпочати негайно".

У дальшій частині промови Дюї заявив, що „проблеми інших народів є водночас нашими проблемами і ми знаємо, що перестрашені й голодні народи не всилі втримати вільних урядів. Що більше, навіть і мир, за який ми молимося, не може втриматися, коли держави великих народів є недоживлені".

ПЕРША СУБМАРИНА ПІДДАЛАСЯ АМЕРИЦІ.

До Кейп Мей, у стейті Ню Джерзі, прибула німецька підводна лодка U-858 і піддалася американській военній команді. Командант підводної лодки, 27-літній Тільо Боде з Баварії, дав сигнал американським офіцирам з фльотної бази і вони воплили на море, щоб переняти команду лодки. Боде виявив, що його субмарина затопила 16 аліянтських кораблів. Вчасі здачі вона мала ще 16 торпед, якими могла дальше стріляти.

ОБМЕЖЕНІ ДОСТАВИ ВУГІЛЛЯ.

Секретар нутрішніх справ Гері Ікес, як адміністратор топлива, видав розпорядок до торговців тведим вугіллям у 12 східніх стейтах, щоб вони перестали доставляти вугілля тим домам і фабрикам, які мають припаси на 5 днів. Цей розпорядок конечний тому, що 72,000 майнерів твердого вугілля вийшли на страйк ще 1. травня і досі не зголошуються до праці.

ІДЕН ВІДВІДАВ ПРЕЗИДЕНТА.

Британський міністер закордонних справ Ентоні Іден, в дорозі домів, вступив до Вашингтону і тут відбув три чверти-годинну конференцію з президентом Труманом. Він, як звідомляють, обговорив вигляди міжнародньої конференції на успіх і підготовляв зїзд голов Трьох Потуг.

ОБТЯЛИ ВИДАТКИ НА РОБІТНИЧІ АҐЕНЦІЇ.

Буджетова комісія палати репрезентантів у Вашингтоні приняла буджет видатків на втримання сімох федеральних робітничих аґенцій. Видатки на рік 1946. будуть виносити понад біліон долярів, але палата обтяла з них 77 міліонів, хоч президент доручив приняти видатки так, як були приготовані директором буджету. Федеральні аґенції для робітничих справ тепер такі: Департамент праці, Федеральна Аґенція Забезпеки, Компензаційна Комісія для Наємців, Краєва Рада Робітничих Відносин, Краєва Рада Посередництва (залізничників), Рада для Пенсій і Военна Рада Робучої Сили.

ПОМЕР ГОЛОВА МОРМОНСЬКОЇ ЦЕРКВИ.

У місті Солт Лейк Сити помер Гебер Дж. Ґрент, семий предсідник Мормонської Церкви, у 88 році життя. Ґрент памятав другого предсідника, одного із основників Мормонської Церкви, Брайґема Йонга. Ґрент був бизнесменом і банкером і відзначався диктаторською вдачею.

АМЕРИКА В РОЛІ ПОСЕРЕДНИКА НА СВІТОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

На конференції Обєднаних Держав у Сан Франсиско прийшло до зудару двічи між двома ґрупами держав. Пан-Американська Юнія хоче дістати признання своєї організації в чартері будучої міжнародньої організації для забеспеки, хоч проєкт чартеру з Домбартон Овкс передбачує лише держави як незалежних членів. Проти допущення ґрупи виступає Англія. Друга трудність це наладження кольоніяльних відносин, тобто забеспеки для кольоній. У цій справі прийшло до непорозуміння між Англією й Советами. У цій дуже делікатній ситуації делеґати Злучених Держав стараються бути посередниками між одною й другою стороною в спорі.

Усунули справу Палестини із спору.

Для кольоніяльних справ створено комісію, якої головою є премієр Нової Зеляндії Петро Фрейзер. До цієї комісії жидівські організації внесли меморандум з домаганням, щоб вирішити політичний стан Палестини. Одначе комісія усунула цю справу спід нарад, подаючи за причину, що вона займається лише теоретичним наладженням справ, а не обговорює становища поодиноких держав та територій.

Таврують диктатуру Росії над Україною

У Сан Франсиско Екзаминер з 10. травня поміщена новинка передана пресовою аґенцією Інтернешенел Нюз Сервис такого змісту:

Українська група таврує Росію; закидає червону „диктатуру". — Не може бути ні вільної ні навіть автономної України так довго, як довго Україна є під комуністичною диктатурою — таке заявив учора Український Конгресовий Комітет.

„Степан Шумейко з Мейплвуд, Ню Джерзі, предсідник комітету сказав, що сама приявність окремої делеґації Советської України на конференції Обєднаних Держав „не закриває факту, що Україна не є автономною навіть і під кремлінським режімом".

„Не лише всі не-комуністичні партії й групи заборонені на Україні, але цей край ще піддано під безпощадну контролю під оглядом політичним, економічним, а навіть і в справі культуральних цінностей" — казав Шумейко. — „Очевидно, що нема там мови про свобідні вибори".

Шумейко заявив, що кожен українець, якого підозрівають у почуванню за свобідну Україну, мусів „щезнути" або поповнити самогубство.

„Нема сумніву" — додав Шумейко — „що советські делеґати навіть заграницею мусять на це добре памятати".

СЕКРЕТАР СТЕЙТУ ПОЯСНЮЄ ПОСИЛКИ З ЛЕНД-ЛІЗУ ДО СОВЄТІВ

Урядуючий секретар стейту Джозеф С. Ґру виявив, що Америка стримала лише частинно висилку матеріялів до Советів на підставі умови з Ленд-Лізу. Постачання йдуть дальше до Советів через Тихий Океан. Сенатор Волтер Ф. Джордж, запитаний про цю справу, пояснив, що Совети втримують велику армію в Азії недалеко японської границі, отже для підтримки цієї армії треба дальше висилати потрібні харчі та інші продукти й матеріяли.

Секретар Ґру заявив, що президент Труман не проголосить загального покінчення Ленд-Лізу як довго триває війна проти Японії.

АМЕРИКА НЕ ПРИЗНАЄ НОВОГО АВСТРІЙСЬКОГО УРЯДУ

Департамент стейту у Вашингтоні проголосив, що не признає уряду д-ра Карла Ренера, наставленого Советами в Австрії після прогнання нацистів. Ця справа є злучена із справою Польщі й інших держав, у яких Совети поназначували уряди без згоди інших Аліянтів.

Збираються до масових процесів проти націстичних злочинців

Французький, російський, британський і американський уряди розглядають тепер питання, як судити німецьких военних злочинців. Чехословаччина, Польща, Югославія й Греція вже встановили, згідно з припорученням Айзенговера, комісії, що мають виїхати до німецьких концентраційних таборів на розсліди німецьких звірств.

Чеськословацький уряд вже предложив свою лісту военних злочинців аліянтській комісії военних злочинів. На чолі лісти стоять: Гітлер, Рібентроп, Гімлер, Кросіґ, Деніц, Ґерінґ, Шахт, Франк, Даре, Кайтель, Сейс-Інкварт. Декотрі з тих злочинців находяться на лістах, предложених Польщею та іншими державами.

Пошукування за націстичними вожаками йдуть далі. Гімлера ще не найшли; кажуть, що він находиться коло Фленсбурґу.

РУМУНІЯ ВЖЕ ПОЧИНАЄ ВОЄННІ СУДИ

Перші суди проти румунських военних злочинців почалися в Букарешті в понеділок. На першій розправі стануло перед суд 25 бувших високих урядників і офіцирів. На чолі обвинувачених стоїть маршал Санатеску.

ПОЧИНАЮТЬ УЧИТИ НІМЦІВ РОЗУМУ

Баварські німці поволи починають розуміти значіння останніх подій для Німеччини. Досіж вони не розуміли навіть того, що Німеччина війну програла. Німці поводилися так, гейби не приязні війська окупували їх край. Одначе режім, заведений окупаційними військами, починає поволи навчати німців, що вони є переможеним народом. Причиняються до цього найбільше різні заборони, проголошені окупаційними військами; ці заборони не є справді строгі, але вони навчають німців, що вони вже не є пануючою нацією, а переможеною. Найбільше відчувають вони обмеження припасів харчів, як теж те, що окупаційні війська держаться від них здалека, гейби від прокажених.

Все таки ця лекція приходиться німцям дуже поволи, а на селах, де фармері мають більше харчів, вислідів цеї лекції ще зовсім не видно.

ФРАНЦУЗЬКІ ВИБОРИ ПІШЛИ НА ЛІВО

Друге голосування в міських виборах по Франції знову дало поважне число голосів для соціялістичної й комуністичної партії, хоч відай не тільки, кілько ці партії собі приписують. За тимчасовими, неофіціяльними обчисленнями, соціялісти добули в міських радах 1,265 місць, комуністи 1,037, непартійні 567, партизанські ґрупи 452, умірковані праві ґрупи 346, „републиканський народний рух" 298, а консервати 19 місць.

ПАМЯТАЙМО, ЩО ПЕРЕД НАМИ ЩЕ ЗАВЗЯТА І ТЯЖКА ВІЙНА!—В тому часі, коли ми святкували на домашньому фронті перемогу над німцями в Европі, наші вояки були в боротьбі з японським варварством. Саме тоді відбувались там такі сцени, як та, що перед нами, де американські вояки оглядають тіла погибших американських вояків, щоб пізнати, які їхні прізвища.

АМЕРИКАНЦІ ЗАНЯЛИ „КЛЮЧЕВИЙ" ГОРБ ОКІНАВИ

Дві компанії американської піхоти взяли приступом Стіжковий Горб, що домінує над містами Шурі й Йонабару, на південній кінчині острова Окінави. Японці потім через цілий день пробували відбити горб, але американці відбили всі їх атаки. Занято теж летнище коло Йонабари.

Трицять пять японських літаків атакувало американські кораблі. Американці зострілили з них двацять пять. Японським летунам все таки вдалося ушкодити один більший американський военний корабель та два менші.

Американські літаки вибралися на рейди на японські кораблі при побережжю Кореї та затопили або ушкодили японцям кораблів на загальну суму тонажу 140,000 тон.

ВТРАТИ РЕЙДУ НА НАҐОЮ.

З гармади 500 суперфортець „Бі-29", що вдарили по японському промисловому центрі Наґої, втрачено тільки дві суперфортеці.

Підчас атаки скинено на Наґою 3,300 тон запальних бомб. Від цих бомб занялася пожаром поверхня 15 до 20 квадратових миль. Дими, що піднялися від пожарів, були такі густі, що бомбовики мусіли орієнтуватися в леті при помочі інструментів.

ДОБУЛИ ПОРТ НА МІНДАНАО.

Цілий порт Каґаян та все північне побережжя великого филипинського острова Мінданао находиться в американських руках.

На острові Люсоні добуто провал Балєте та загрожено з двох боків японським позиціям у Санта Фе.

Американці приготовили остаточний наступ на японські позиції в Іпо.

БОРОТЬБА В КИТАЮ.

Два китайські відділи наближаються до китайського міста Паокінґу. Один відділ вже дійшов на віддаль 19 миль, другий на віддаль 15 і пів милі.

У прибережнім місті Фучові йдуть завзяті вуличні бої.

БРИТІЙЦІ БЕРУТЬСЯ ДОБУВАТИ СІНҐАПОР.

Американські летуни били бомбами й машиновими крісами по японських військах, відступаючих з північної Бурми, а британські летуни завдали ворогови важкі удари, бючи по його комунікаційних лініях, що його лучать зо Синґапором. Вони розбили два луки моста на залізниці в Малаях, що лучать Синґапор з Тайлендом.

АЙЗЕНГОВЕР ЗАБОРОНЯЄ ЗАПРИЯЗНЮВАТИСЯ З НІМЦЯМИ.

Події в Европі справляють Аліянтам прерізні клопоти. Один з них пробував розвязати ґенерал Айзенговер, начальник аліянтських окупаційних військ в Европі, своїм приказом, у котрім він висказав жаль зпиводу трактування німців у приязний спосіб. Він пригадав на свою давнішу заборону це робити та загрозив вищим офіцирам, які важилибся цю заборону ломати.

Слова ґенерала відносилися видимо передусім до трактування націстичного вожака Ґерінґа американським ґенералом Старком, котрий подав Ґерінґови руку гейби чесному переможеному воякови.

КАЖУТЬ ТІТОВИ ДЕРЖАТИ РУКИ ГЕТЬ ВІД ТРІЄСТУ.

Американський і британський уряд вислали до маршала Тіта однозвучну ноту, в котрій повідомили його, що італійський порт не сміє бути занятий югославськими військами, а має бути під загальною аліянтською контролею аж поки мирова конференція не вирішить його державної приналежности. Про цю ноту повідомлено Москву.

Речники югославського уряду заявили газетярам, що югославські війська заняли порт Тріест, як ворожу територію, бож Югославія не має ніякої угоди з Італією та вважає цю останню за ворожу державу.

Речник італійського уряду заявив газетярам, що задержання Тріеста Югославією виклико би в Італії гостру назадницьку реакцію та покликалоб до життя якийсь крайно націоналістичний уряд.

КЛОПОТИ АЛІЯНТІВ З ПОЛЬСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ.

Ще інше важке питання для Аліянтів представляє будучність польських військ, що підлягають польському урядови в Лондоні та воювали досі по аліянтськім боці в західній Европі та в Італії. Ця армія останніми тижнями стала зростати набором добровольців зпоміж півтретя міліона польських „рабів" у Німеччині, звільнених здачею Німеччини. Ця польська армія буде незадовго мати коло 250,000 вояків.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА		SUBSCRIPTION RATES:	
Щоденнюке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сіті і Загряниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

"ДЕНАЦІФІКАЦІЯ"

У донесенях з повоєнної Европи попадає щораз частіше слово „денаціфікація". Є це зовсім нове слово, вковане адміністраторами повоєнної Німеччини на означення зовсім нової річи, до якої тепер беруться Аліянти. З того, що це слово вковане на взір таких слів, як: демобілізація, денаціоналізація, девалюація, може просто кожний догадатися, що слово означає стільки, що „віднаціфікація", себто щось противне від такого, що треба назвати націфікацією.

Пускають саме тепер Аліянти в рух машину, що має на цілі викорінити з німецького народу всі ці думки, ідеї й наставлення, котрі німцям вщепили націсти, а через котрі німці пішли зо страшною війною за панування над світом. Покищо урядники цеї машинерії збирають різні дані про цю справу. Потім будуть ці інформації пересівати, вибирати важне зерно від неважної полови. Потім рішаться на якусь акцію дулання.

Покищо вже тепер дещо робиться в цій справі. Коли наприклад команданти аліянтських військ казали воякам зганяти німців до німецьких концентраційних таборів та оглядати жертви таборових звірств, то це була одна з перших спроб денаціфікації. Коли потім казали добре годованим німцям і німкиням хоронити жертви голоду в таборах, то це була теж спроба денаціфікації. Одначе це були спроби, придумані тільки прихапцем, не систематичні. На вироблення системи треба довшого часу. Від доривочних заходів не ждемо великих успіхів. Одначе на довшу мету заходів, які не мають приносити успіхів, зайво робити.

Тимчасом тепер багато людей піднімає сумніви, чи взагалі можна придумати засоби, аби денаціфікувати німецький нарід. Як видно зо заяв начальників американського Бюра Воєнної Інформації та директора заморського бюра того уряду, ці урядники мали з пропагандою серед німців такі досвіди, що ледво чи можна бути певним денаціфікації німців. Кажуть ці урядники, що німці повірили в усі брехні, які їм говорили Гітлер і Гебельс, і нині німці ніяк не вірять найчистішій правді, що її подають аліянтські бюра. Каже директор Шервуд дословно: „Німців десентизовано (позбавлено розуму) так успішно, що вони зовсім нездібні добачити найбільше очевидні факти". З цеї заяви видно, що заходи коло денаціфікації розбиваються об успішну десентизацію, обнайуспішніше позбавлення розуму, якого колинебудь доконали на народі його провідники.

Як це так сталося, що це позбавлення розуму було таке успішне, це пояснює той самий Шервуд, коли він каже, що німці тому повірили в брехні Гітлера й Гебельса, бо вони хотіли, бо їм було приємно, в них повірити. Аліянти моглиб надіятися на успіх у своїй кампанії денаціфікації хиба тоді, якби вони придумали спосіб розбудити в німцях бажання слухати голошені Аліянтами правди з такою охотою, з якою вони слухали брехні Гітлера й Гебельса. Як це робити, цего відай найкращі психольоги Аліянтів ще не знають.

Скільки жиди, а що ми?

Д-р Стівен Вайс, жидівський рабін в Ню Йорку, є визначним громадським діячем і обороньцем жидівського народу в цілому світі, коли іде про інтервенції в справі переслідувань жидів чи про матеріяльну допомогу. Тепер він знов заговорив про потребу нової допомогової акції для ратування жидів в Европі, вже звільнених від Гітлера. Отже він заявив, що в цьому 1945 році Джойнт Дистрибюшен Комиті мусить зібрати $46,570,000 на негайну допомогу жидам в Европі, потерпівшим від націстівського режиму.

Як бачимо, то йде тут про збірку в сумі понад 46 міліонів долярів! І то в одному році! І то таки в біжучому році, хоч уже минає пять місяців з цього року!

Але на що згадуємо про це в статті?

Ми нераз покликуємося на жидів і подивляємо їхню велику силу. В протиставленню до їхньої сили — наша ніяка. Про це говоримо на вічах чи нарадах, таке постійно знаходимо в нашій пресі. Але чи з такого говорення і писання витягаємо якісь розумні заключення?

Правда, жидів в Америці далеко більше ніж українців. Правда, між жидами є великі багатії, міліонери. Але чи це тільки багатії складають ті грубі мілони на різні гуманітарні цілі, що їх американські жиди рік-річно збирають? Ні! Це складають сотні тисяч, чи міліони, дрібних людей, що не ліпше заробляють як пересічний український робітник в Америці. Певно, дають багатії. І дають більші суми. Але основу творить таки широкий загал. Бо ось такі стодолярові жертви, до яких заклике тепер „Свобода", це в жидів не є жертви багатих людей, але бідних... Ось так жертвувати навчила жидів їхня релігія. Ось так навчилось в них відчувати їхнє серце, вразливе на кривду і нужду своїх братів, де вони не жилиб.

Такого в нас нема. Але чи ніколи не має бути?

Українсько - Американський Допомоговий Комітет у Філядельфії подає нам тепер щораз нові заклики, щоб ратувати українські жертви війни. Подає нам такі докази нужди тих людей, що їх передає нам з Европи вже американська гуманітарна інституція. Вже самі американці — неукраїнці благають нас, щоб ми чимскорше йшли з помічю нашим братам і сестрам. А крім цього наші вояки, наші сини, що тут родились і виросли, зіткнувшись в Европі з українськими робітниками, що були вивезені націстівською владою на примусові роботи, просять нас у листах ратувати ті нещасні жертви, що, як вони пишуть, і серед нужди держать себе гідно й достойно. Просять слати їм одіж, харчі, бо нема кому ними заопікуватись. Вже є десятки тисяч ось таких людей, що є на списках. Та хоч уже списки є, то ратувати нема чим.

Щож ми на те?

Це не є час до надуми, бо думали ми довго, дуже довго. задовго. Тепер крайня пора кожному з нас таки негайно сягнути до кишені й негайно вислати свою жертву до Філядельфії. Тепер пора в кожній громаді, в кожній парохії, в кожній організації братись за допомогову акцію на такі розміри, яких у нас ще не бувало.

А як буде з тими 500 жертводавцями, що їх пошукує „Свобода", щоб таким способом облекшити Допомоговому Комітетови в Філядельфії дозбирати те, що він собі взяв за ціль зібрати? Теж і „Свобода" хоче свою пайку зібрати найскорше і вислати У. А. Комітетови в Філядельфії до розподілу і висилки.

Подумайте: Жиди збирають понад 46 міліонів, а ми хотілиб зібрати в тому самому часі хоч частину этого, що американські жиди зберуть крім тих міліонів. В їхнім буджеті є сума 46,570,000 долярів. Чи не випадалоб нам мати хоч таке добре серце супроти своїх братів і сестер, щоб зібрати хоч 570,000 долярів, що є в жидів тільки — маленьким додатком до 46 міліонів?

Люди добрі! Маймо хоч трохи чести, характеру і сумління! Український нарід в Европі перейшов таку найбільшу трагедію, якої Україна ще ніколи досі не переходила! А тепер навіть не видно ще кінця мукам цього бідного, а нам так дорогого народу! Чи можна в таких обставинах мовчати? Чи можна отягатись з жертвою? Чи можна в таку пору кинути відчепного доляра чи два і з таким сумлінням далі з дня на день жити і називати себе людиною, та ще й з українського роду?

Дайте на це відповідь. Зараз! Ждемо на неї. Не ми ждемо, бо ждуть на неї найнещасливі з нещасливих — українські жертви війни.

Микола Чубатий.

Указ московського патріярха

Недавно американська преса опублікувала цікавий документ церковної натури, а саме указ православного московського патріярха Олексія для російських православних в Америці. Указ цей замітний не так становищем московського патріярха до російської православної церкви в Америці, як відношенням московського патріярха з одного боку до совєтського уряду, з другого боку до міліонів православних неросіян в Совєтськім Союзі. Тому саме варто нам ближче заняться.

Як прийшло до видання патріяршого указу.

Зміна державної політики до православної церкви в Совєтах мусіла відбитися живим відгомоном серед російських православних за границею по всьому світі. За кордонами Совєтів істнувала подвійна церковна організація російської православної церкви — більшість єпископів довоєнного походження та довоєнної організації, не маючи змоги утримувати звязки з патріярхом Ніконом, була приневолена зорганізуватися в окремі автономічні церковні одиниці.

В Европі зорганізувалася російська православна церква під проводом бувшого київського митрополита Антонія, що осів на постійно в Югославії, в Карловицях, творячи західно-европейську церковну російську провінцію. По смерти Антонія авторитетним представником російської православної церкви за кордоном був архиепископ Євлогій, відомий чорносотенець, що резидував в Парижі. Обох їх, хоч вони між собою сперечалися, лучило одно: негативне становище до Совєтів та неузнавання московського патріяршого заступника Сергія, якого вони уважали за агента атеїстичного совєтського уряду та інтруза на патріяршім престолі.

В Америці представником та безпосереднім наслідником російської православної церкви з царських часів був митрополит Сан Франсиска Теофіль. Займав він до патріяршого заступника Сергія в Москві таке саме становище, як російські православні Західної Европи, себто уважав його за совєтського агента інтруза на патріяршім престолі. У відповідь на це патріярший заступник Сергій 4. січня 1935 року викляв російську православну церкву в Америці та подбав про настановлення послушної собі єрархії, репрезентованої митрополитом Веніямином, якого знова церква Теофіля вважала за прислужника атеїстичного совєтського уряду.

Ситуація зачала змінятися скоро в міру політичного зросту значіння Совєтів в світі. Легальні православні владики зачинають поволи сходити в тінь супроти цих донедавна „агентів совєтського безбожницького уряду". Винесення патріяршого заступника Сергія до гідности патріярха та толерантне становище совєтського уряду супроти вибору нового московського патріярха на соборі в січні та лютім цього року мусіло поставити дотепершню російську православну єрархію на чужині в скрутне положення. З одного боку вони були відлучені від російської „матери церкви", з другого боку трудно вже тепер було квестіонувати леґальність нового московського патріярха Олексія, вибраного на соборі в присутности мало не всіх патріярхів православної церкви. Хоч не хоч треба було шукати шляхів до порозуміння, хоч і тепер вже ясна була надто велика залежність нововибраного патріярха від совєтського уряду.

Перший капітуляційний крок зробила православна церква митрополита Теофіля, яка вислала до Москви на собор своїх делеґатів, дарма, що суспенза з тої церкви ще не була знята. Прибули вони побіч представників совєтофільської церкви митрополита Веніямина та були приняті там чемно, але холодно. На висказане ними бажання поєднатися з „матерю церквою" на засаді автономії американської православної церкви, вони дістали від патріярха указ, про який саме говоримо.

За російською православною церквою в Америці пішла російська церква в західній Европі. Вона в особі архиепископа Євлогія скапітулювала безумовно не тільки перед патріярхом, але також перед паризьким представником Сталіна, про що недавно писалося в пресі.

Що постановляє патріярший указ?

Указ московського патріярха Олексія для православних росіян в Америці вважає російських православних в Америці за інтеґральну частину російської православної церкви та творить з них окремий екзархат під проводом митрополита екзарха Північної та Полудневої Америки та Канади. Митрополит екзарх має бути вибраним на соборі обох російських православних церков — митрополитів Веніямина та Теофіля. Такий собор скликали на 30. травня 1945.

Представники вілученої дотепер церкви митрополита Теофіля будуть могти взяти участь в соборі, коли перед тим видадуть заяву про охоту обєднатися з російською православною церквою. Друге, коли заявлять, що не будуть виступати проти Совєтів і таке зарядження не виступати проти Совєтів видадуть до підвладних собі парохій. Вибраного митрополита екзарха мае потвердити ще патріярх, одначе вже тепер він рекомендує як кандидатів митрополита Веніямина та архиепископа ярославського і ростовського Олексія, якого з Росії висилає патріярх проводити соборови.

Указ московського патріярха замітний передовсім другим домаганням, а саме, щоби в російських православних церквах в Америці не виступали проти Совєтів. Відомо, що православна церква в Совєтах відлучена від держави, а проте патріярх переськакує зі справ чисто церковних на політичні та видає чисто політичне зарядження — американським російським православним горожанам чужої держави — не виступати проти Совєтів.

Та це ще не булоб нічого, колиб таке зарядження вийшло для православних під Совєтами. А тут заграничний єрарх, голова заграничної церкви, видає зарядження православним священикам російського походження, американським ситизенам, не виступати проти Совєтів. Представмо собі таку ситуацію, що Совєти попали в конфлікт з Америкою. Тоді американським ситизенам православної російської віри не булоб вільно виступати проти ворога Америки. Або іншими словами американські ситизени мають бути льояльними серед всяких обставин для Совєтів. Того саме домагався від комуністів Комінтерн і тому американський та англійський уряд домагалися розвязання Комінтерну. Нині дослівно таког самої льояльности для Совєтів від американських, канадійських, арґентинських, бразилійських та других американських громадян домагаєтьсе московський патріярх Олексій. Чи всі американські уряди будуть на це дивитися байдуже — можна сумніватися.

Що більше, на митрополита-ексарха для американського континенту патріярх рекомендує Олексія, архиепископа ярославського та ростовського, отже знов совєтського громадянина. Він мав би наглядати, чи російські православні в Америці льояльні для Совєтів. Його вибір на американськім соборі правдоподібний, бо дотеперішні вороги за вийнятком смерть, підвладні Веніямина, не погодяться на вибір Теофіля і навпаки. Тому вибір третого совєтського громадянина, можливий, а навіть правдоподібний.

Ще одна замітна прикмета в патріяршім указі. Не має у ньому ні слідів якогось автономічного порядку в самій православній церкві в Совєтах, хочби навіть в такій фіктивній формі, яким є Совєтський Союз в політичній ділянці. Патріярх просто називає православну церкву в Совєтах „русскою матерю церквою", навіть не церквою „радянського народу", але просто „русскою церквою" як за царату. На якусь автономію України чи Білоруси в церковнім порядку не має в такім підході місця.

Як за царату патріярх присвоїв собі прямо титул „патріярха всея Руси", бо такий титул все прислугував тільки прастарим київським митрополитам, як митрополитам всеї України-Руси. Указ патріярха свідчить тільки, що на церковному полі в Совєтах зовсім все як за царату — один цар Сталін, одна православна віра, одно „русское отечество".

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

7)

Направду, то писарчук виглядав нуждено. Малий на зріст, довгоносий, з занадто малими очицями і завеликим ротом, довготелесний, чим нагадував ящура. Відтопирені великі вуха рухалися, коли їв. Довгі не в міру руки з коротками грубими пальцями. Але думок про свою персону був аж надто високих, всю подорож примилювався до жінцтва. Імігранти явно з нього насміхалися. Насмішок він либонь не розумів. Нз його поважні міркування нагоджувалися також самі поважні дівчата. Тільки писарчук ані вухом не вів. Вклепався був в одну естонку і дістав гарбуза, мовляв „не для пса ковбаса".

Імігранти говорили, пересварювалися. Тільки один наш молодик сидів від усіх окремо. Мовчазний і неприивітний вдивлювався крізь вікно у нічну пітьму. Чи бачив що там? Він вглибився сам у себе, у своє попереднє життя. Девятилітньою дитиною, він одного страшного дня зіставсь сиротою. Зовсім ще молодих батьків знищили вороги. Розграбили майно, спалили обійстя. Батька — у війні за волю України, — добито ворогами пораненого; матір — за те, що була жінкою свого чоловіка. Це сталося тоді, коли Україна на всі сторони відбивалася від захланних ворогів-сусідів. Проголосила свою суверенність і тим самим викликала їх кровю й залізом залити край, жорстоко й свавільно розправлятися з тими, що чуйні зверхности посміли опертися.

Залишився самий, без жадних засобів до життя. Серед чужих людей давав сам собі раду. Гірко приходилося. Та хлопець підріс, самотужки дечому підовчився. Надумав виїхати в Новий Світ, за океан, бо бачив, що йому, — синові ворогом замордованих, — не буде життя. Найшлися щирі люди, допомогли йому матеріяльно. Тепер він переміг всі перешкоди й добився сюди. На щастя, чи нещастя? Чорною заслоною закрита від людини її будучність!

У Данціґу познайомився з молоденькою дівчиною; вона їхала до батька в Квебек. Симпатизували одне одному, всю подорож держалися разом. Одної ночі, пятої доби плавби по океані, піднявся гураган, заходила небезпека — вони прирекли собі не розлучатися, що з ними ні сталося. Обом сумно й водночас смішно ставало, як плакало й вимолювалося клячучи кількох жінок і чоловіків, що всю подорож займалися пияцтвом й розпустою. А з ними їхали їхні діти, та й самі вони їхали до своїх чоловіків. Та... „Як тривога, то до Бога", — така вже людська натура. На щастя гураган не нашкодив багато: тільки залога мусіла вистояти на своїх постах всю ніч.

— А тепер, що вдіє він тут, нічого не вміючи? Ручної праці по людях навчився, та бо тут треба вміти керувати машинами, косарками, жниварками, тракторним плугом... І в важкій задумі хилиться голова на груди, сумні думки заполонюють мозок. Миґтять проблиски надії, вірн в себе, але швидко зникають, як швидко повстали в голові.

Наче задрімав. Похопився від делікатного дотику чиєїсь руки до чола. Коло нього стояла дівчина, його знайома.

— Про що так важко задумався, Остапе? — сідаючи коло нього спитала потиху.

— А, це ти, Надя! — стрепенувся. — Є про що думати! Їду не знаю до кого, й не знаю за чим.

— Навіщо допускати в голову такі чорні думки. Приїдеш на місце, обдивишся, все добре буде! — потішувала, ласкаво, наче сестра, приглядаючи його розбурхану чуприну. По короткій мовчанці додала втішно:

— Не знаю, я здається на добру думку натрапила: Знаєш? Зіставайся разом зо мною!

— Так що буде? З якої рації я маю ставати у твого батька нахлібником? А по друге, — я маю призначення десь не то в Саскачеван, не то в Алберту. Це десь на другому кінці Канади.

— Чогож так далеко взбиватися? Поживеш пару днів, а там роботу у місті скорше знайдеш. Зоставайся! — просила, ласкаво заглянувши йому у вічі.

— Подумаю, може і справді добре буде! — сказав він нерішено.

— Я знала, що ти не відмовиш мені, — втішилася дівчина. І замовкла, раптово притулившися до нього. — Не знаю, — по хвилі заговорила — чому то так? Щеж трьох неділь нема, як я тебе вперше побачила, а обходжуся наче з братом, чи найщирішим приятелем. Мені здається, що я вже багато літ знаю тебе. Ще відколи себе памятаю. Знаєш, — я росла між чужими людьми, не знала ласки батька-матері... Багато думала, мріяла...

— Не знаю, чим це все пояснити. Відчуваю і я те саме супроти тебе. Може тому, що й я зоставсь малим сиротою.

І знов замовкли, задумалися. Згодом Остап ніяково заговорив:

— Чи ти не розсердишся, як я задам тобі не зовсім делікатне питання?

— Питай! Відповім щиро! — по діточому, трохи також зміщано сказала дівчина.

— Скільки тобі літ?

— Уже симпатичний кінчиться. А чому ти питаєш?

— Ов! Небагато! — Остап мимохіть усміхнувся. — Ти саме тепер переживаєш час розвою дівчини-дитини у дівчину-жінку...

Надія ще більше змішалася. Остап розпитував далі:

— Чи ти вже розумієш, що таке симпатія до хлопця, у що вона обертається?

Дівчина стиснула плечима:

— Мені здається, що так... Я багато читала, думала, приглядалася до інших. А може

(Дальше буде)

КОМУНІКАТ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Нові відомости з Франції.

В доповненню вже поданого звіту з Франції одержано новий лист з дня 29. квітня ц. р., який подає число депортованих українців у Франції вже на 70 тисяч. Це число зростає кожного дня. При створенім Допомоговім Комітеті є вже 70 старців інвалідів у Парижі, 94 ранених і немічних, що служили у французькій Армії. У відділах французьких партизанів згинуло, по офіціяльних звідомленнях, 54 українців, а 7 розстріляли німці.

„Просимо Вас зробити все, що можливе для цеї глибоко патріотичної і загально гуманної справи" — пишуть у листі.

Наш жовнір додає, що в часі богослуження в церкві в Парижі вони — вояки— зібрали між собою на вдержання двоє наших сиріт упродовж пять років.

Посилка для Народної Лічниці.

На зборах управи Допомогового Комітету, дня 30 квітня, рішено вислати дар для Народної Лічниці у Львові в сумі 1,500 дол. Ці гроші були передані в розпорядження Рошйен Вор Реліф, який в листі з дня 3. травня б. р. повідомляє нас у цій справі ось так:

"We have not as yet effected any arrangements for any specific hospital in LWOW or any major project in the Ukraine; therefore, we could not of course transmit your supplies to any specific hospital. If you wish, however, to contribute medical supplies doubtless this WOULD PROBABLY be distributed to some of the hospitals in the Ukraine."

В виду цього Управа Допомогового Комітету призначила ці гроші до цих країв, де вже є можливість несення помочі нашим людям, а рівночасно де дальші переговори в справі організування допомоги Україні.

Збірка одіжи.

Найбільшою потребою наших людей, у всіх краях, це брак одіжи, білля та обути. Прохаємо наше громадянство збирати у себе **чисту** одіж та негайно відсилати навіть в малих пакунках до головного складу в Ню Йорку на адресу:

Unitarian Collection Warehouse
Ukrainian Relief, 31 East 35th St.,
New York 16, N. Y.

Рівночасно прохаємо наші жіночі організації — Союз Українок, Червоний Хрест, Золотий Хрест та усі сестрицтва — занятись збіркою по місцях. Жіночі організації з Ню Йорку та околиці прохаємо відбути спільні наради та вибрати жінок до помочі в головному складі. Не треба ждати, аж громада призбирає більшу скількість, але кожна особа може вислати свій власний пакунок **чистої** одіжи до головного складу, а там все буде посортоване та спаковане після державних приписів.

З краю починають надходити відомости про горе наших людей, жінок та сиріт. Щоб помогти їм негайно, треба великих фінансових засобів і їх мусить зложити наше свідоме громадянство.

Усі зібрані гроші слати негайно до:

UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
847 NORTH FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA 23, PA.

Хай не буде одної американсько-української організації чи одиниці, яка в сучасну пору відмовилаб своєї лепти на поміч нашим жертвам війни.

Злучений У. А. Д. Комітет.

ПОШУКУЄМО 474 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

21—25)	Товариство „Дністер", відділ 361 У. Н. Союзу, Ню Йорк, Н. Й.	$500.00
26)	Дмитро Капітула, голова контрольної комісії У. Н. Союзу, Мекаду, Па.	100.00
	Разом	$ 600.00
	Попередно проголошено	$2,000.00
	Разом	$2,600.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. Box: 346. Jersey City 3, N. J.

Слідами української мемуаристики

Тоді як українська іміграція в Америці видала тільки один твір споминів, котрі є спомином українського мігрантського священика Олекси Пристая, український народ у рідному краю видав таких мемуарів більше число, і то досить різноманітних. Їх огляд дасть нам краще зрозуміння сутті цього роду літературних творів. Початку української мемуаристики можна дошукатися аж десь в одинацятому чи дванацятому віці, коли Данило Паломник написав твір: „Житіе й хожденіє Данилаж руськия земли игумена". Як видно зо заголовку, це властиво опис подорожі. Автор описує свою подорож до Палестини. Щоправда, опис подорожий це ніби спеціяльний літературний жанр (рід), але твір Данила був дуже близький до мемуарів, бо автор оповідає у своїм творі не лише про те, як виглядає край, природа, ріки, рістня, звірята, тощо, але й про різні свої пригоди. Згадує й людей та подає їх імена. Він розказує, що його стрінуло та які то почування огортали його при різних подіях: коли й як згадувалася йому рідня земля, які думки линули до краю, котрий покинув. Цілий твір написаний просто й щиро, і тому він тішився довгі віки великою популярністю серед українського народу.

Через довгі віки після того Україна не мала такого твору, що хочби дещо наближався до цього роду літератури. Аж найновіщі часи принесли нам їх цим разом уже багато. З того, що нам відразу для прикладу насувається, найбільше споминів відноситься до часів літературного й національного відродження України в пошевченківську добу. Передусім багато споминів вяжеться зо самою таки особою Шевченка. Про нього написали спомини велика маса людей. Навіть від осіб, що писати не вміли, зібрано й списано їх спомини про Шевченка. Зрештою мемуарну вартість має Шевченків „Денник".

З пізнішої доби зроблено те саме з іншими визначними людьми України. Отже маємо багато споминів про письменників: Івана Франка, Михайла Драгоманова, Осипа Федьковича, Лесю Українку, Михайла Коцюбинського; далі про різних мистців, як акторів, співаків, (напр. про Олександра Мишугу); про драматурга Івана Тобилевича; про балетриста Остапа Верасая, про Кошиця, малярів, різьбарв, артистів-гончарів, і таких інших.

Появлялися спомини з великих епох, передусім воєн. Ще в козацьких літописах інколи попадали уступи, що згадують про особисті переживання пишучого. Про балканську війну в другій половині 19. століття написав свої спомини Миколи Садовський; Перша велика війна оставила за собою просто цілу масу споминів. Такі журнали, як „Червона Калина" і „Вісник" вчаси війни й через цілі роки після неї, були повні споминів очевидців великої війни про свої переживання.

Повстання української держави та її упадок теж приніс цілу низку споминів. В них деякі були писані з виразною тенденцією, чи навіть пропагандою, (наприклад спомини Осипа Назарука), але все таки вони цінні як спомини пережитого періоду. „З Минулого: Рік 1917. на Україні" Віктора Андрієвського, „Спомини Утікача", написані Володимиром Леонтовичем та „Спомини" Степана Шухевича малюють добре розвал української визвольної війни.

Згодом появилися вже повні спомини авторів, що мають на ціли малювати переживання автора від найранішого дитинства. Такі спомини, писання відомі українські суспільні діячі: Олександер Барвінський, Микола Чикаленко, Теофіль Окуневський та Евген Олесницький. Різні люди опісля пододавали до цих споминів свої частинні спомини, даючи в цей спосіб повніший образ подій, змальованих у мемуарах тих діячів. Наприклад дочка Чикаленка, Анна Келлер, подала цікаві спомини про свого батька.

Граф Тишкевич писав спомини про свої дитячі роки, чим мимоходом дав нам знаменитий образ життя-буття української й польської шляхти на переломі віків 19. і 20., образ, якого з власних спогадів ледво чи хто вже зможе намалювати.

Проф. Смаль-Стоцький затедав нам короткий спомин про рідне село Немилів, і в ньому змалював нам мимоходом побут наших селян у Галичині. Подібний образ селянського побуту дає в першій частині своїх споминів о. Олекса Пристай. Коли появилися ці спомини, дехто з критиків висказав жаль, що автор займається життям у краю, котре нібито всім уже відомо, замісць присвячувати всю увагу своїм споминам з життя на еміграції, котре розміро мало ще відоме. Нині ми можемо подивитися на цю справу дещо інакше; коли життя на українськім селі в рідним краю поставлене перед проспектом ґрунтовної переміни, то образ того, що має пропасти, набирає відразу великої вартости.

Якби не було, одначе життя українських іміґрантів в Америці, в Злучених Державах і Канаді, все представляє кольосальний інтерес. Спроби уривкових споминів, що були час від часу поміщені в різних канадійських українських ґазетах у Канаді, а потім появилися навіть збіркою, найшли широке зацікавлення серед української читаючої публики. Таке зацікавлення найдуть певні й всякі інші спомини, що ще їх зможуть написати старі українські іміґранти про свої переживання на початках української іміґрації. Зогляду на те, що це життя скоро може забутися, люди, що його памятають, повиннів його покласти їх на папір на вічну памятку собі та на забаву й науку для тих, що прийдуть по них.

УВАГА! КЕМБЕЛ, ОГАЙО! УВАГА!

ТОВАРИСТВО СОКІЛ, ВІДДІЛ 218 У. Н. СОЮЗУ
В CAMPBELL, OHIO

—: відсвяткує :—

35-ЛІТНИЙ ЮВИЛЕЙ (1910—1945)

В НЕДІЛЮ, 20. ТРАВНЯ (MAY 20, 1945)
В ГОДИНІ 4. ПОПОЛУДНІ
В НАРОДНІМ ДОМІ, 165 GORDON STREET

На Ювилею буде приявний головний предсідник У. Н. Союзу М. МУРАШКО

Просимо всіх членві і громадян прийти на цей ювилей.

Комітет Свята.

Як стара назва Америки?

Величезний континент, на якому живе яких 250,000,000 людей і який простягається від Баров, в Алясці, на півночі, до Кейп Горн, в Огненій Землі, на півдні, вперше почали називати Америкою в Европі в 1507 році. Від тоді все ще не перестають суперечки відносно походження тої назви, хоч більшість звязує цю назву з іменем Амеріго Веспучі, флорентійця, який був першим з европейців, що побачив береги Бразилії та гирло ріки Амазонки. Є суперечним питанням, чи дійсно Веспучі був одним з тих, що відкрили новий континент. Проте походження самого слова „Америка" можна розглядати окремо.

По одній теорії, слово „Америка" походить від назв певних місцевостей, які вживали стародавні народи південної і центральної Америки. Д-р Рафаїл Рекена, визначний археольог з Венецуелі, є прихильником цеї теорії. Він наводить такі слова, як „Амарака", „Амеріока", „Морака", „Америкопана", які можна найти на старих мапах, або в писаннях перших дослідувачів та мандрівників таких як Меркатор, Ралей та фон Гумболдт. Роблячи свої власні археольогічні розслідження стародавньої культури інків, він думає, що Веспучі прийняв імя Амеріго з місцевого індіянського слова за свій псевдонім. Як твердить д-р Рекена, його дійсне імя було — Альберикус Веспучиус Лавренціо.

Д-р Фредерик Пол, який недавно видав через видавництво Колумбійського університету свою наукову біографію „Амеріго Веспучі — Головний Дослідник", не так займається походженням слова „Америка", як особою самого Веспучі. Він схиляється до думки, що Новий Світ дістав своє імя від Веспучія, можливо й випадково. І він і д-р Рекена оповідають про Валдзелюлера, професора картоґрафії в університеті коло Страсбурґу, який, наскільки відомо, перший назвав Новий Світ Америкою. Ця назва зявилася на мапі, що він її видав в 1507 році. Даючи пояснення, він писав: „оскільки першим, хто відкрив цю землю, був Америкус (латинське від Амеріго), тому вона має називатися землею Америкуса або Америкою". Сам Веспучі, видавши серію мап, називав ново відкриті землі Новим Світом.

Дослідники життя Веспучія дуже розходяться в оцінці його характеру. Загально, опінія вчених не була прихильна, але дослідження Поля привели до інших висновків. Він доводить, що дві книжки, які нібито написав сам Веспучі і які створили йому славу хвалька й брехуна, є просто підробкою, фальшованням. Правду можна знайти в листах, які без всякого сумніву написав Веспучі. В цих листах описано дві подорожі, які зробив Веспучі — одна від Санто Домінго до північного побережжя Південної Америки, а далі до гирла Амазонки (1499-1500); а друга через Канарські Острови до випуклої частини сучасної Бразилії, це є три тисячі миль на південь вздовж берегів (1501-1502). Пол вважає, що Веспучі зробив тільки ці дві подорожі і признавався тільки до цих двох. Як каже Пол, нічого в записях нема такого, що могло би кинути тінь на чесне імя Веспучія. Його слава як вченого, дослідника, навіґатора та географа є добре встановлена. Можна бачити, що Пол знова підніс питання про участь Веспучія у відкриттю Західної Півкулі. Суперечки по цьому питанню, безперечно, будуть вестися надалі, бо докази одної і другої сторони залежать головно від того, як розшифровувати і читати стародавні архіви, мапи, книжки.

Загальна Рада — ФЛІС.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Родина Гнатів з Міделтавн, Н. Й., $12.50, а крім того $12.50 на Допомоговий Комітет; А. Г. Біловус з Вен Дайк, Міш., $5 як посвійну місячну жертву; Микола Горин з Гемтремк, Міш., $5 як постійну місячну жертву.

CHICAGO'S UKRAINIAN COMMITTEE FOR 'I AM AN AMERICAN DAY', Soldier Field, Sunday, May 20th. Seated (left to right) Attorney Roman J. Smook, Mrs. John Dachiw and Mrs. John Hulchig; standing Harry Matviuw, Michael Kaniuk, John Duzansky, Taras Shpikula, Michael Petriw and John Pobutsky.

АКТОР

Оце оповідання — правдива подія. Сталася вона в Херсоні. Разказав мені про це актор-аматор.

Ось що він розказував:

Ось ви, громадяни, питаєте мене, чи я був актором? Ну, був. В театрах грав. Стикнувся я з тим мистецтвом. А воно дурниця. Нічого замітнішого в ньому немає.

Звичайно, коли подумати глибше, то в тому мистецтві багато гарного.

Скажемо, вийдеш на сцену, а публика дивиться — знайомі, своякн зі сторони жінки, громадяни з дому. Глянеш — підморгують з партеру — мовляв, не лякайся, Вася, тримайся гостро. А ти, значить, їм знаки подаєш — мовляв, не трівожтеся громадяни. Знаємо. Самі з вусами. Але як подумати глибше, то нічого гарного немає в тій професії. Крови більше напсуєш.

Одного разу ставили ми песу „Хто винен?" Надзвичайно сильна песа. Там, значить, в одному акті грабіжники купця граблять на очах публики. Надзвичайно природно виходить. Купець, значить, кричить, ногами відбивається. А його граблять. Моторошна песа.

Так ми й поставили ту песу, заходами культурно-просвітного відділу.

А перед самою виставою один аматор, що купця грав, випив. І до того його, сірому, горячка розібрала, що, бачимо — не зможе ролі купця вивести. І як вийде до рампи, так нароком електричні лямпочки ногою роздавлює.

Режісер Іван Палич каже мені:

— Не доведеться, каже, в другому акті його випускати. Роздусить, сучий син, всі лямпочки. Може, каже, ти замісць нього відіграєш? Публика дурепа — не похопиться.

Я кажу:

— Я, громадянич, не можу, кажу, на рампу вийти. Не просіть. Я, кажу, лише-що два гарбузи зїв.

А він каже:

— Рятуй, братчику. Хоч на одну дію. Може той артист опісля очуняється. Не зривай, каже культурно-освітної роботи.

І таки вблагали. Вийшов я на рампу. І вийшов по ходу песи таки в своїй маринарці, в штанах. Лише що борідку чужу приклеїв. І вийшов.

А публика, хоч і дурепа, але культурні люди знайшлись, зразу пізнали мене.

— А, — кажуть — Вася виступив! Не торопій мовляв, тримайся гостро...

Я кажу:

— Торопіти, громадяни, не доводиться — раз, кажу, критичний момент. Артист, кажу, сильно під мухою і не може на рампу виходити. Блює.

Почали дію.

Граю я в дії купця. Кричу, значить, ногами від грабіжників відбиваюся. І чую, наче справді хтось з аматорів мені в кишеню лізе.

Застібнув і маринарчину. На бік від артистів.

Відбиваюся від них. Просто по пиці валю. Їй-Богу!

— Не підходьте, — кажу — наволочі, честю прошу.

А ті по ходу песи все насідають. Виймили у мене гаманець (18 червінців) і до годинника пруться.

Я кричу не своїм голосом:

— Рятуйте, мовляв, громадяни, справді граблять.

А з того повний ефект виходить.

Публика-дурепа в захопленні плеще. Кричить:

— Намагай, Вася, намагай! Відбивайся, любий! Вали їх, гаспидів, по маківках!

Я кричу:

— Не помагає, братчики!

І сам періщу просто по рилах.

Бачу — один аматор кровю стікає, а інші, підляки, в газард увійшли і насідають.

— Братчики, — кричу — та щож це таке? За щож це приходиться мені страждати?

Тут режісер із-за куліс висувається.

— Молодець, — каже Вася. Прекрасно, каже, рольку ведеш. Продовжай далі!

Бачу: крики не помагають. Тому що, що не крикнеш — все гладко по ходу песи укладається.

Став я на коліна.

— Братчики! — кажу. — Режісере, кажу, Іване Паличу! Не можу більше! Спускайте занавісу. Останнє, кажу, заощадження справді пруть!

Тут деякі театральні сцени — бачуть, не по песі слова — із-за куліс виходить. Суфлер, спасибі, із будки на верх вилазить.

— Мабуть, — каже — громадяни, справді у купця гаманець свиснули.

Спустили занавісу. Води мені в корячку принесли. Напоїли.

— Братчики! — кажу. — Режісере, кажу, Іване Паличу! Та щож це? — кажу. По ходу, кажу, песи хтось гаманець у мене виймив.

Ну, зробили трус у аматорів. Лише грошей не найшли. А порожній гаманець хтось між куліси кинув.

Гроші так і пропали. Наче згоріли.

Ви кажете — мистецтво? Знаємо! Грав!

М. Зощенко.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Звіт з Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу.

Отсим подаємо звіт з квартальних зборів Тов. Дністер, від. 361 У. Н. С., що відбулися в суботу, 14. квітня 1945 р., в шкільній авдиторії при 6-тій ул. в Ню Йорку. Нашим бажанням є, щоб членство знало, як Тов. Дністер зросло морально і фінансово за перших три місяці цього року.

Загальний прихід $12,597.29, загальний розхід $10,467.53. Осталося надвишки $2,129.76.

Придбано 17 нових членів. Всіх членів нараховується тепер в Т-ві 1,050.

Головний секретар У. Н. Союзу, Д. Галичин, дав дуже цікавий відчит. Навів факти, як поступити з членами, котрі не ходять на збори, та як зродити більше заінтересовання у членів працею Т-ва. Як так станеться, то тоді викажеться лішший вислід. За те уряд Т-ва мусить уже сам подбати.

Рівнож згадав про Ювилей У. Н. Союзу з минулого року. Цей Ювилей дійсно виказав зорганізовану єдність відділів під проводом головної централі У. Н. Союзу.

Головною точкою його мови була справа будови Українського Народного Дому в Ню Йорку. Як відомо, то вже пороблені великі заходи щодо будови такого Дому, якого ми і наша молодіж дуже потребуємо для піднесення українського духа. Закликав всіх українців пробудитись і сказати, що нам треба такого Дому і мусимо його побудувати. Тоді дійсно викажеться, як і що ми про це думаємо. Не годиться зволікати з такими справами, що є надзвичайно важні.

Після промови зайшла коротенька дискусія в часі якої присутні заявились за те, щоби закуплювати шери на будову величавого У. Н. Дому.

Зараз на зборах закуплено шерів членами Т-ва на $700.

Для цікавости членів Т-ва Дністер подаємо до відома, що рекорд. секр. Вол. Павлів перепроваджує рекорд всіх членів Т-ва Дністер, себто, котрі члени вже закупили шери і на кілько. До цеї пори закуплено членами Т-ва Дністер шерів на $6,000.

Відтак предс. М. Малетич ішов дальше зі своєю програмою зборів. Прийшло до великої дискусії в справі Українських Комітетів, котрі дійсно працюють та дбають, щоб українська справа не завмерла, як і організують допомогу українським жертвам війни.

Ухвалено $50 як жертву на Український Конгресовий комітет, а час від часу висилається гроші і на Українсько-Американський Допомоговий Комітет в Філядельфії а то з каси народнього фонду.

Володимир Павлів,
рек. секр.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:
МИКОЛА МУРАШКО,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
43 W. North St. . Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН.
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.
Д-р ВОЛОДИМИР ГАЛАН,
1134 Atwood Rd., Philadelphia, Pa.
Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
11903 Jos. Campau Ave., Detroit, Mich.
РОМАН СМУК,
1515 Estes Ave., Chicago, Ill
СТЕПАН КУРОПАСЬ,
4101 N. Monitor, Chicago, Ill

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА
1506 Parent Ave., Windsor, Ont., Canada.
СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa
ІВАН РОМАНИШИН,
711 Grove St., Irvington, N. J.
ТАРАС ШПІКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.
ВОЛОДИМИР ДІДИК,
6711 Rutland Ave., Detroit, Mich.
ГЕНОВЕФА ЗЕПКО,
887 Boulevard St., Akron, O
МИКОЛА ДАВИСКИБА,
41 Rosewood St., Mattapan, Mass
ЕВГЕН ЛЯХОВИЧ,
72-50 Manse St. Forest Hills, L.I., N.Y
АНТІН ШУМЕЙКО,
1972 Ostwood Terrace, Union, N. J.
ДМИТРО ШМАГАЛА,
1504 E. 173rd St., Cleveland, Ohio
ЮЛІЯ БАВОЛЯК,
76 S. Tamaqua St., McAdoo. Pa

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Почтова адреса У. Н. Союзу:
P. O. Box 76, Jersey City 3, N. J.
Telephone: BErgen 4-1016.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА... КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 20. травня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ті збори і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 19. травня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст Н. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 20. травня, в годині 2. пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Товп Еве. З причини літнього часу просимо зійтись скоро, щоб збори довго не затягнулись. — За уряд: П. Головачук, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 20. травня, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, і заплатити свої вкладки до Союз уі Товариства. Довгуючі члени, коли не заплатять своїх вкладок, будуть суспендовані. Просимо привести на збори знайомих, щоби вписати в члени Союзу. Коли ваші діти ще неналежать до У. Н. Союзу, то просшу повідомити секретаря, а він зайде до вашогодому і дасть вам пояснення, яку велику користь мають члени в У. Н. Союзі. — Т. Наконечний, секр., 16 Sanford Pl., Jersey City 7, N. J.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 19. травня, в год. 7:30 ввечір, в гали У. Д. Г. Клюбу, 31-14 30. Еве. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членниць прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаємо заплатити свій довг. Просимо членів, котрі мають діти, що ще не є членами У. Н. Союзу, вписати їх на цих зборах. Не явившийся на збори член чи урядник підлягає карі згідно зо статутом. — М. Ливицький, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. травня, в годині 1. пополудні, в домі Тов. У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо членів прийти на ці збори. Від червня збори будуть відбутись в суботу вечером. — С. Чорномаз, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 19. червня, в годині 8. ввечір, в домі 122 Ліберти вул. Просимо всіх членів і членниць прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Яреме, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 20. травня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Просимо всіх членів прийти на час. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. — Уряд.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 19. травня, в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6:30 попол. Багато важних справ до вирішення, тому приявність усіх членів обовязкова. — Уряд.

ВИНДЗОР, ОНТ. — Подаємо до відома членам відділ 341, що місячні і надзвичайні збори відбудуться в неділю, 20. травня, в годині 2. пополудні в салі Нац. Дому, 1039 Отава вул. Тому, що є важні справи до рішення заряд просить прийти на час. — М. Гладиш, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 259, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. травня, в годині 2. пополудні, в парохіяльній галі, 4950 С. Павліна вул. — За уряд: В. Горинець, предс.; І. Побуцький, фін. секр.; А. Партика, кас.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 20. травня, в годині 12:30 пополудні, в парохіяльній гали, 1944 Вест Ірі ул.. — І. Мегас, предс.; Н. Хомин, рек. секр.; М. Батюк, фін. секр.; І. Сливка, кас.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369, відбудуться в неділю, 20. травня, в год. 6. ввечір, в гали парохіяльній. Взиваємо всіх членів прийти на означений час і заплатити свої місячні вкладки. Просимо не забувати про приєднування нових членів. — За уряд: І. Климишин, С. Новацький, М. Куба, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, відбудуться в неділю, 20. травня, в гали парохіяльній, 803 Фронт ул. Просимо членів прийти на час і вирівнати свої вкладки. Також просимо вписувати своїх дітей до Союзу, котрий має понад 8 міліонів маєтку. — За уряд: Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 20. травня, в церковній гали, 127 Парк ул. Взиваємо довжних членів заплатити свою належитість цего місяця, а членів просимо прийти самим на збори, а не посилати дітей або жінок. — П. Воляник, предс.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 20. травня, в год. 2. пополудні, в гали У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон. Просимо прийти і вирівнати свої належитости. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. травня, в гали церковній, точно в годині 5. пополудні. Просимо членкиць явитися на означений час, бо будемо мати важні справи до вирішення. Збори мали відбутись 13. травня. Просимо членкиць не забувати за приєднування нових членкиць до Союзу і Сестрицтва. — За уряд: Евдокія Герула, предс.; Анастазія Грищак, кас.; Марія Ходак, секр.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

У Джерзі Сіті, Н. Дж., помер 3. травня 1945 року

СТЕПАН ЛИЛИК,

довголітній член У. Н. Союзу й Тов. „Свобода", від. 25.

Походив зо села Гнилич, збараського повіту, Західна Україна. Мав при смерти 56 літ. Займався по професії торговлею земельних реальностей і був відомий в Джерзі Сіті й околиці серед українців і інших словян як чесний ріелестейтовий дорадник і посередник. Цікавився народніми справами. Помер нагло від удару серця.

Оставив жену й двоє дочок. — З. Й. П.!

Дня 10. травня 1945 року помер у 60. році життя

ІВАН ГАЧАК,

член і предсідник Тов. Запорозька Січ, від. 388 У. Н. Союзу в Честер, Па.

Покійний помер від ран одержаних в хвилі коли автомобіль його ударив. Походив зі села Велика Білина, повіт Самбір. Був добрим українцем, членом У. Н. Дому, Правосл. Церкви та інших народніх організацій. Полишив у смутку жінку Антоніну, сина Василя, невістку Марію, троє внуків, брата Михайла і сестру Петрунелю Славко.

Похорон відбувся з укр. прав. церкви в понеділок, 14. травня. — В. Й. П.!

П. Огар, секр.

ТАРЗАН, ч. 1177. Пригравка до атаки.

Як Тарзан знову зажадав, де його наслідувач, капітан сторожі Торвалдьа спитав:

„Як вбєш тамтого, то чи даш нам спеціяльні права наставників над рабами?"

„Ви знаєте, що Тарзан не годиться на рабство в своїм краю". Дикуни були невдоволені. „Ми тут усі рівні".

Саго шепнув до своїх людей: „Нам краще з тамтим. Цей мусить згинути".